

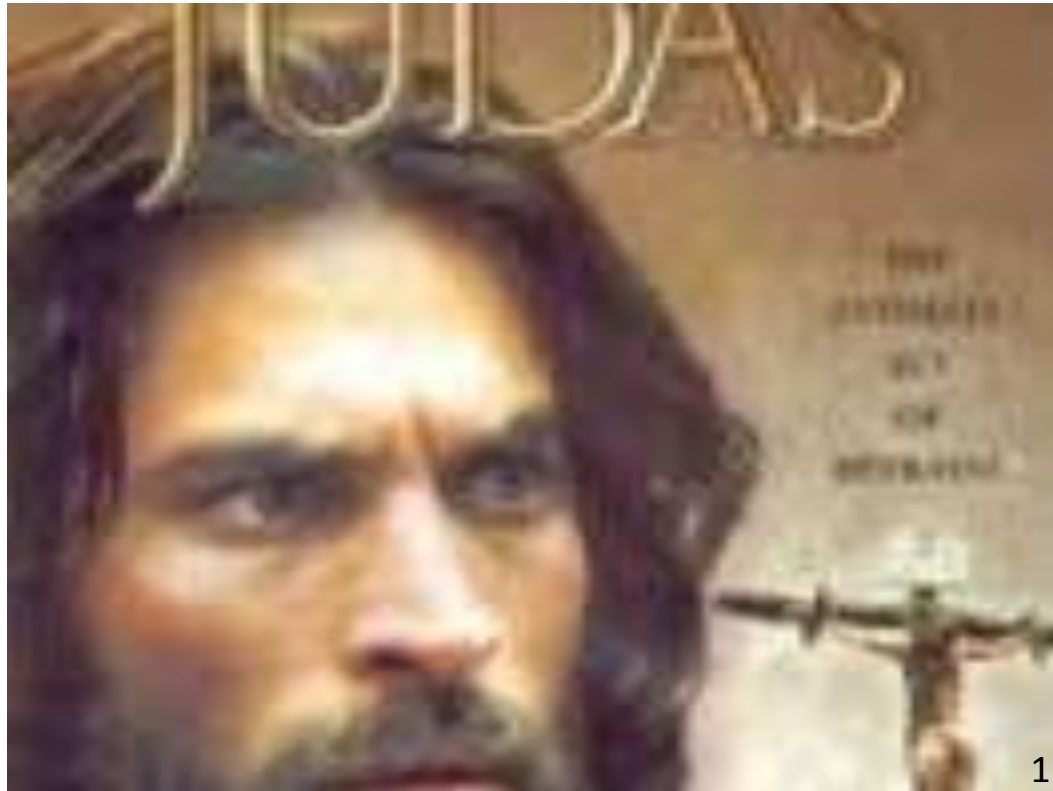
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Χριστολογικές Μαρτυρίες της Παλαιάς Διαθήκης

Ενότητα 5: Ιούδας

Σωτήριος Δεσπότης
Θεολογική Σχολή
Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας

ΙΟΥΔΑΣ

Το περιοδικό **National Geographic** το ΠΑΣΧΑ του 2007

διθυραμβικά δημοσίευσε το πρωτότυπο κοπτικό κείμενο και τη μετάφραση του «ευαγγελίου του Ιούδα», η οποία σήμερα αμφισβητείται για την ορθότητά της. Το κείμενο αυτό διασώθηκε σε προσφάτως ανακαλυφθέν κοπτικό χειρόγραφο (31 φύλλων) του 4^{ου} αι. μ.Χ., μαζί με τα ήδη γνωστά **Επιστολή του Πέτρου προς τον Φίλιππο** και **Αποκάλυψη Ιακώβου**. Φαίνεται όμως ότι αρχικά είχε συνταχθεί στην ελληνική γλώσσα κατά τα μέσα του 2^{ου} αι. μ.Χ. Ο συγγραφέας του είναι άγνωστος και δεν επιδιώκει την ταύτισή του με τον Ιούδα τον Ισκαριώτη, στον οποίο αναφέρεται σε τρίτο ενικό πρόσωπο. Σύνοψη των θέσεων του γίνεται στο 180 μ.Χ. από τον άγιο Ειρηναίο, επίσκοπο Λουγδούνου, στο εκτενές έργο του υπό τον τίτλο «**Έλεγχος και ανατροπή της ψευδωνύμου Γνώσεως (1.31.1)**» σε συνδυασμό με τους Καϊνίτες.

Στο ευαγγέλιο του Ιούδα ο Ιησούς Χριστός παρουσιάζεται να φέρεται στους μαθητές του, πλην του Ιούδα, με υπεροψία και ειρωνεία. Τους κατηγορεί ότι πιστεύουν σε ένα ψεύτικο θεό και ειρωνεύεται την άγνοιά τους για τα πνευματικά ζητήματα, ενώ εκείνοι από την πλευρά τους συνεχώς τον παρανοούν. Ως πρόσωπο ο Ιησούς ταυτίζεται με τον Σηθ, το γιο του Αδάμ, ο οποίος θεωρείται ουράνιος και αιώνιος άνθρωπος. Ο Ιησούς θεωρείται ότι προέρχεται από το ουράνιο βασίλειο της ανώτερης θείας δυνάμεως ονόματι Βαρβηλώ. Το ανθρώπινο σώμα του είναι απλώς το ένδυμα, το οποίο θα εγκαταλείψει τελικά πάνω στο Σταυρό. **Γι' αυτό και ο ίδιος προτρέπει τον Ιούδα να τον προδώσει, ώστε πεθαίνοντας να μπορέσει να απελευθερωθεί από τα δεσμά της ύλης.** Ο Ιούδας, προβάλλεται εδώ ως ο τέλειος μαθητής και άνθρωπος, σε αντίθεση προς τους υπόλοιπους μαθητές. Για το λόγο αυτόν λαμβάνει τον αριθμό 13, δέχεται κατ' ιδίαν από τον Ιησού την αποκάλυψη των θείων μυστηρίων και λαμβάνει την αληθή Γνώση εισερχόμενος σε ένα φωτεινό σύννεφο.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ

Χρ. Καρακόλης

<http://www.discussion.gr/themata/judas/karakolis.html>

Βάσει των ανωτέρω είναι απολύτως σαφές ότι το ευαγγέλιο του Ιούδα δεν έχει καμία σχέση με την ιστορική αλήθεια σχετικά με τα γεγονότα στα οποία αναφέρεται. Η γλώσσα και οι παραστάσεις του αποτελούν μια ανιστόρητη και αφελή απόπειρα συνδέσεως του **γνωστικού μύθου** με το βίο και το πρόσωπο του Ιησού. Η εύρεση λοιπόν του χειρογράφου που διασώζει το κείμενο αυτό αποτελεί όντως αξιόλογη ανακάλυψη, όχι όμως για τη ζωή του Ιησού Χριστού ή για την ιστορία του αρχέγονου Χριστιανισμού.

Για τα θέματα αυτά τα τέσσερα κανονικά Ευαγγέλια και οι Πράξεις των Αποστόλων αποτελούν μοναδικές και αναντικατάστατες πηγές. Το ευαγγέλιο του Ιούδα παρουσιάζει ενδιαφέρον αποκλειστικά και μόνο σε αναφορά προς τις αντιλήψεις του χριστιανικού Γνωστικισμού του δεύτερου αιώνα μ.Χ., και την πολεμική του εναντίον της χριστιανικής Εκκλησίας. Ακόμη όμως και σ' αυτόν τον τομέα δεν προσθέτει καμία σημαντική πληροφορία στις ήδη υπάρχουσες γνώσεις μας, πέρα του ότι επιχειρεί να ηρωοποιήσει τον Ισκαριώτη Ιούδα ώστε να τον χρησιμοποιήσει υπέρ των γνωστικών θέσεων. Και στη **λογοτεχνία** αλλά και στις **ταινίες** περί του Ιησού μαζί με τη Μαρία από τα Μάγδαλα είναι οι πλέον δημοφιλείς φιγούρες. Ο Ιούδας προβάλλεται συχνά είτε ως ο Κακός-όφιος (Δάντης, Πούσκιν), ο Ζηλωτής-παρτιζάνος που θέλει τη Βασιλεία για τον λαό του και τελικά απογοητεύεται από τον νέο Δαυίδ (Κλόπστοκ, Γκάιμπελ), το τραγικό «εργαλείο του Θεού» (Καζαντζάκης, Μπουλγκάκοφ), ένας που αγαπά σφόδρα και τελικά καταστροφικά τον Χριστό που όμως αγαπά τους πάντες (Αντρέγιεφ), ο καθημερινός άνθρωπος που προδίδει .

3

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΕΛΙΚΑ Ο ΙΟΥΔΑΣ

In [Martin Scorsese's](#) film [The Last Temptation of Christ](#), based on the novel by [Nikos Kazantzakis](#), Judas Iscariot's only motivation in betraying Jesus to the Romans was to **help him, making Judas the catalyst for the event later interpreted as bringing about humanity's salvation.**^[75] This view of Judas Iscariot is reflected in the recently discovered [Gospel of Judas](#). The film [King of Kings](#) presents a similar betrayal.^[76] In [Andrew Lloyd Webber's](#) musical [Jesus Christ Superstar](#), Judas is portrayed as a **tragic hero who believed that Jesus was not the son of God, but rather just a man. Since he feared that if Jesus' following grew too large then the Romans would attack and kill the Jews**, he betrayed Jesus to [Caiaphas](#) and [Annas](#) to prevent a bloodbath (Wikipediaia).

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΙΟΥΔΑΣ

(,יְהוּדָה Yehûdâh, «Ο Θεός είναι αινετός»)

- Το όνομα *Ιούδας* συνοδεύεται από το προσωνύμιο *Ισκαριώθ*, πιθανότατα γιατί καταγόταν από το Κεριότ, ένα χωριό της νότιας Ιουδαίας (*Isch-Keriot*: Ιησ. 15, 25) συνεπώς ήταν ο μοναδικός μη Γαλιλαίος μαθητής, αλλά Ιουδαίος.
- Από τον Ιωάννη ονομάζεται στο 6, 71· 13, 26 υιός του Σίμωνα του Ισκαριώτη (που σημαίνει ότι ο πατέρας του ήταν από το Κεριότ), ενώ ο αρχαίος κώδικας D τον ονομάζει 'Σκάριωτ'.
- Σύμφωνα με μια άλλη ετυμολογία, το επώνυμο του Ιούδα σχετίζεται με τους Ιουδαίους αντιστασιακούς Σικάριους (<σίκια=ξιφίδιο- εγχειρίδιο με το οποίο σκορπούσαν τον πανικό) που εμφανίστηκαν μάλλον τη δεκαετία του 40-50 μ.Χ. Οι Ζηλωτές θεωρούσαν αυτήν την ιστορική αλυσίδα των μεγάλων ζηλωτών Φινεές, Ηλία, Ματαθία ως μία κληρονομιά που τους υποχρεώνει να στραφούν ενάντια στη ρωμαϊκή κατοχική δύναμη. Στους Δώδεκα ήταν και Ζηλωτής ήταν και ο Σίμων (Λκ. 6, 15). Παρόμοια αισθήματα επιδεικνύουν και οι Ζεβεδαίοι όταν θέλουν να πυρπολήσουν τη Σαμάρεια.
- Σύμφωνα με κάποιους, ο Ιούδας, ήταν ένα πιστό παιδί της Συναγωγής και ίσως τους τελευταίους μήνες λειτουργούσε μέσα στον κύκλο των μαθητών του Ιησού στην Γαλιλαία ως κατάσκοπος του ιουδαϊκού Συνεδρίου.
- Μια άλλη ετυμολογία επικαλείται αραμαϊκή λέξη που σημαίνει κόκκινο (όπως «ζωγραφίζεται» στην ισπανική παράδοση πρβλ. [William Shakespeare](#)) ή τις *shiqrai*, *schekra*, *eschkaria* που σημαίνει το ψεύδος, την απάτη. Ο *Jehuda schakkariah* συμβολίζει έτσι όλους τους Ιουδαίους, όπως αυτοί παρουσιάζονται κυρίως στον Ιωάννη (Ιω. 8, 44· 17, 12). Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι ο συγκεκριμένος μαθητής αποτέλεσε επί αιώνες τύπο ολόκληρου του εκλεκτού λαού.
- Άλλοι τον συνδέουν με μια λέξη που στο Ησ. 19, 4^α αποδίδεται με το παραδίδωμι και άλλοι με ένα ελληνικοαραμαϊκό υβρίδιο *Iskarioutha* που συνδέεται με το κρέμασμα.

Το πολύ αγαπητό αυτό όνομα στον Ισραήλ φέρουν επτά πρόσωπα στην Κ.Δ.. Το όνομα, το οποίο έδωσε η Λεία στον τέταρτο υιό της, για να εκφράσει την ευγνωμοσύνη της προς το Θεό (Γεν. 2, 35), δόθηκε μετά στη φυλή και κατόπιν σε όλη την περιοχή. Το πολύ αγαπητό αυτό όνομα στον Ισραήλ φέρουν επτά πρόσωπα στην Κ.Δ. και συνεπώς ήταν ο μοναδικός μαθητής μη Γαλιλαίος, αλλά Ιουδαίος.

ΠΑΙΔΙ ΤΟΥ ΣΚΟΤΟΥΣ-ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ;;;

ΣΠΙΟΥΝΟΣ- ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ;;;

- Στον Μάρκο ο Ιούδας ανήκει στο στενό κύκλο των Δώδεκα (14, 10. 20. 43) που εικόνιζε τον νέο Ισραήλ (3, 14). Εμπιστεύτηκε τον Ιησού και Εκείνος τον εμπιστεύτηκε. Άκουσε το κήρυγμα αναφορικά με την ανατολή της Βασιλείας, έλαβε ιδιαίτερη εξουσία να εκβάλλει τα δαιμόνια (3, 14), θαυματούργησε (Μκ. 7, 13), κήρυξε στο όνομα Του (Μκ. 6, 12). Ήταν μαζί στους Δώδεκα, όταν ο Ιησούς προφήτεψε το Σταυρό και την Ανάσταση και στους Δέκα που χολώθηκαν με το αίτημα των Δύο για θρόνους στην Ιερουσαλήμ (10, 41). Συμμετείχε στο Τελευταίο Δείπνο του Ιησού και κανείς δεν τον υποψιάζεται όταν προφητεύεται η προδοσία (14, 18 κε.). Έχει την ιδιαίτερη τιμή να λάβει από τον Ιησού το βουτηγμένο στο κρασί κομμάτι. Να σημειωθεί ότι στο Μκ. **Σατανάς** δεν χαρακτηρίζεται ο Ιούδας αλλά ο Πέτρος!
- Ο Μκ. emphatically θέτει σε αντιθετικό παραλληλισμό προς την προδοσία του **Ιούδα**, τη χρίση από όχι από Προφήτη αλλά μία ανώνυμη γυναίκα στη Βηθανία (και όχι στην Ιερουσαλήμ) **έν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ ἀκάθαρτου λεπροῦ (!)**, σημειώνοντας αμέσως μετά τη διακήρυξη του Ιησού ότι η «πολυέξοδη» χρίση έγινε **εἰς τὸν ἑνταφιασμόν - ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῆ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς** τα εξής: *Καὶ Ἰούδας Ἰσκαριωθ ὁ εἷς τῶν Δώδεκα ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν παραδοῖ [αὐτοῖς]. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐζήτει πῶς αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ. Ἐνῶ ο Ἰησούς χρίεται ως ο κατεξοχὴν βασιλεὺς ἀπὸ μιᾶς ἀνώνυμης γυναίκα, παραδίδεται ἀπὸ τὸν ομοτράπεζό του (Ψ. 54 [55], 13) χωρὶς νὰ πληροφορεῖται ὁ ἀκροατὴς γιὰ τὰ ελατήρια του.*

ΓΥΝΑΙΚΑ ΠΟΥ ΑΓΑΠΑ ΚΑΙ ΙΟΥΔΑΣ ΠΟΥ ΜΕΤΡΑ (Βλ. Υμνολογία όρθρου Μεγ. Τετάρτης)

Το παράδοξο με τη χρήση του Ιησού είναι ότι δε γίνεται απλώς με έλαιο, αλλά με πολύτιμη ινδική **νάρδο πιστική ρευστή** < πίνω, έπινον ή **αυθεντική** < πίστις ή από *φυστικιά*, η οποία βρίσκεται σε αλαβάστρινο μυροδοχείο.

Επιπλέον, η χρήση συνδέεται από τον ίδιο τον Ιησού με τον **ενταφιασμό** του και συνοδεύεται από την αψευδή επαγγελία ότι η πράξη αυτής της γυναίκας θα αποτελεί συστατικό στοιχείο του κηρύγματος του Ευαγγελίου σε όλα τα έθνη: *άμην δέ λέγω ύμιν, όπου εάν κηρυχθῆ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.* Στο σημείο αυτό ο αναγνώστης των Συνοπτικών Ευαγγελίων ανακαλεί **την Ομολογία του Πέτρου** στην ορεινή Καισάρεια του Φιλίππου, όπου επίσης η διακήρυξη της μεσσιανικότητας συνδέθηκε από τον ίδιο τον Ιησού με το Πάθος του και συνοδεύτηκε στο Μτ. επίσης από μια υπόσχεση. **Ενώ όμως ο Πέτρος στο σημείο εκείνο μετά βδελυγμίας αντέδρασε στην ιδέα ενός παθητού Μεσσία και τελικά κατά το Πάθος αρνήθηκε και εγκατέλειψε τον Ιησού, η γυναίκα η οποία επιτελεί τη χρήση, σιωπηρά «προλέγει» τον ενταφιασμό του, εκπροσωπώντας όλες τις γυναίκες που συνόδευσαν τον Ιησού μέχρι το Σταυρό και τον τάφο.** Η χρήση του νεκρού διαφαίνεται στην αιγυπτιακή πρακτική βαλσαμώματος/ ταφής του Ιακώβ και του Ιωσήφ (Γεν. 50, 2 κε.).

Ο Μκ. για την ενέργεια του Διδασκάλου χρησιμοποιεί το **παραδιδόναι** (3, 19. 14, 10. 11...) και όχι το **προδούναι**. που σημαίνει. Στον Μκ. δεν πηγαίνουν οι Αρχιερείς στον Ιούδα αλλά αυτός πορεύεται σε εκείνους (14, 10) και θέλει το διάλογο. Δεν καταγράφεται το κίνητρο, όπως συμβαίνει με τους νεότερους Ευαγγελιστές που ομιλούν για φιλαργυρία (Μτ. 26, 15 Ιω. 12. 6). Κατόπιν του προσφέρουν χρήματα ικανοποιημένοι από την προσφορά. Στον τελευταίο Δείπνο παρά το Ουαί του Ιησού παρουσιάζεται να μην επηρεάζεται στο σχέδιό του, το οποίο φέρνει εις πέρας με τον ασπασμό.

- Στον Μτ. (27, 6-10) όπου **οι ιστορίες με τα νομίσματα** διαδραματίζουν ιδιαίτερο ρόλο, ο Ιούδας προδίδει έχων ως κίνητρο τη φιλαργυρία (26, 15). Η τιμή **Τριάντα αργύρια** ήταν σύμφωνα με το Εξ. 21, 32 η αποζημίωση για έναν σκλάβος όταν κερατισθεί/δολοφονηθεί από ταύρο, την οποία συναντάμε στο Ζαχαρία (11, 12-13 πρβλ. Ιερεμία (όπου γίνεται λόγος όμως για δεκαεπτά αργύρια, πρβλ. Μτ.). Στον Ζαχαρία αυτό το ευτελές ποσόν είναι η αμοιβή **του Προφήτη για τη διακονία του ως ποιμένα**, την οποία εκείνος βάζει στο χωνευτήρι του Ναού για να σημάνει την απειλή ενάντια στους κακούς ποιμένες-αρχιερείς.
- Ο Ιούδας στον Μτ. **ΑΥΤΟΚΤΟΝΕΙ** αφού «μετανοεί»: επέστρεψε τα τριάντα αργύρια. Επιλέγει άλλη οδό από τον Πέτρο, ο οποίος λίγους στίχους πριν, αν και αρνήθηκε το Δάσκαλό Του, τη στιγμή που Εκείνος ομολογούσε την ταυτότητά Του στους Κριτές, κλαίει πικρά (26, 75) πέφτοντας στη φιλεύσπλαχνη αγκαλιά του Θεού.
- Ο Λκ. σημειώνει ότι ο Ιούδας, ο οποίος χαρακτηρίζεται ήδη στο 6, 16 **προδότης. Καταλήφθηκε από το διάβολο (22, 3)**, ο οποίος μετά τον Πειρασμό της Ερήμου **άπέστη απ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ**. (4, 13) Ο Ιούδας δεν αποκλείεται από αυτούς που θα καθίσουν για να κρίνουν τις δώδεκα φυλές του Ισραήλ (22, 30). *Το πάθος είναι ο αγώνας του Θεού ενάντια στη δύναμη του σκότους* (22, 53). Στο Πρ. 1, 7 εκπληρώνει τη Γραφή. Η συμμετοχή στην Ευχαριστία δεν αποτελεί εγγύηση για κανέναν. Το τέλος του παιδιού του διαβόλου είναι **ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ** από του Μτ.: **Οὗτος λοιπὸν ἀπέκτησεν ἄγρον ἐκ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πεσὼν πρόμυττα ἐσχίσθη εἰς τὸ μέσον, καὶ ἐξεχύθησαν ὅλα τὰ ἐντόσθια αὐτοῦ**. (Πρ. 1, 18). Εκπληρώνεται έτσι η προφητεία Ψ. 69, 5 (πρβλ. Β' Βασ 20, 10).

5

Ο ΙΟΥΔΑΣ ΣΤΟ ΚΑΤΑ
ΜΑΤΘΑΙΟΝ (80 μ.Χ. Συρία)
ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ
(80 μ.Χ. Ρώμη;)

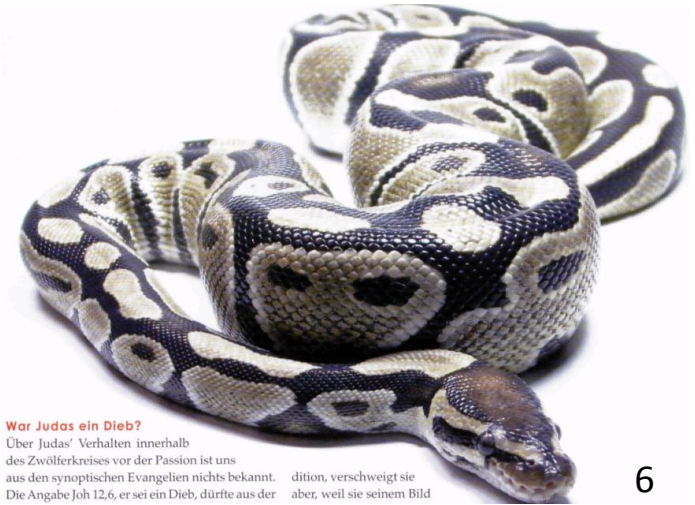
ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΔΑΣ

- Υπάρχουν δύο είδη πένθους: εκείνο που έχει χάσει την ελπίδα, που δεν εμπιστεύεται πλέον στην αγάπη και στην αλήθεια και ως εκ τούτου διαλύει και καταστρέφει εκ των έσω τον άνθρωπο. Υπάρχει όμως και το πένθος το οποίο προέρχεται από συγκλονισμό από την αλήθεια, που οδηγεί τον άνθρωπο σε μετάνοια και σε αντίσταση προς το κακό. **Μακάριοι οι πενθοῦντες**, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. Είναι άραγε καλό να πενθούμε και να μακαρίζουμε το πένθος; Αυτό το πένθος θεραπεύει γιατί διδάσκει τον άνθρωπο να ελπίζει και να αγαπά, κάνοντας πάντα μια νέα αρχή.
- Ως παράδειγμα για το πρώτο πένθος βρίσκεται ο Ιούδας, ο οποίος τρομαγμένος για την πτώση του δεν τολμά πλέον να ελπίζει και στην αμφιβολία του αυτοαπαγχονίζεται. Βεβαίως ο Ωριγένης στην ελλιπή μεταμέλεια του Ιούδα αναγνωρίζει το γεγονός ότι μέσα στην καρδιά του υπήρχαν σπέρματα του θεϊκού λόγου: "Ὅρα δὲ ὅση διάπυρος καὶ σφοδρὰ γέγονεν αὐτῷ ἀπὸ μεταμελείας τῆς ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις λύπη, ὡς μηδὲ τὸ ζῆν αὐτὸν ἔτι ὑπομεῖναι ἀλλ' εἰς τὸν ναὸν ρίψαντα τὸ ἀργύριον ἀναχωρῆσαι καὶ ἀπελθεῖν καὶ ἀπάγξασθαι. Ἐαυτὸν γὰρ κατεδίκησε δεικνὺς ὅσον ἐδύνατο καὶ ἐν τῷ ἀμαρτωλῷ τῷ Ἰούδα τῷ κλέπτῃ καὶ προδότῃ ἢ Ἰησοῦ διδασκαλία, οὐ δυναθέντι πάντῃ καταφρονῆσαι ὡν ἀπὸ τοῦ Ἰησοῦ μεμάθηκεν." (Κατὰ Κέλσου 2.11.31-8)
- Για το δεύτερο είδος πένθους ως πρότυπο προβάλλει ο Πέτρος, ο οποίος συγκινημένος από το βλέμμα του Κυρίου ξεσπά σε δάκρυα τα οποία είναι θεραπευτικά, καθώς οργώνουν τη γη της ψυχής του. Κάνει μια νέα αρχή και γίνεται καινούργιος.

1. Για τον Ιωάννη η προδοσία συνδέεται με την απιστία. Ήδη στην Καπερναούμ μετά την Ομολογία του Πέτρου ο Ιησούς αναφέρει: **οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν.** (6, 70). Δεν καταλαμβάνεται από τον Διάβολο αλλά είναι ο ίδιος!
2. Ο Ιούδας σύμφωνα με το 12, 6 πάσχει από φιλαργυρία. Και σε αυτόν νίπτει τους πόδες αλλά παραμένει «ανέπαφος» από την καθαρτική αγάπη. Κατόπιν ο Σατανάς εισέρχεται σε αυτόν, όταν του προσφέρεται το ψωμίον βεβαμμένον με τη φράση ὁ ποιεῖς ποιήσον τάχιον (13, 27)! **Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς. ἦν δὲ νύξ** (στ. 30). **ΦΕΥΓΕΙ ΑΠΟ ΤΟ ΦΩΣ! ΤΟ ΥΙΟΣ ΤΗΣ ΑΠΩΛΕΙΑΣ ΣΤΟ 17, 12 ΑΝΑΚΑΛΕΙ ΤΟ ΗΣΑΙΑ 57, 4.**
3. Ο Ιησούς-ΕΓΩ ΕΙΜΙ, ο οποίος οδηγείται **ΕΚΟΥΣΙΑ** και **ΑΓΕΡΩΧΑ** στη Σύλληψη και την Ύψωση, ιδίως κατά την τελευταία Μ. Εβδομάδα της ζωής Του ομιλεί μέσω Ψαλμών («λειτουργώντας» σύμφωνα με τον Αυγουστίνο ο ίδιος σε αυτούς ως κεφαλή [=ο προσλαμβάνων τους πάντες] και σώμα [= η «ενσάρκωση» των αναγκών και της ελπίδας]). Έτσι εντάσσει και επεξηγεί την πορεία Του διά της «λογικής» του Θεού. Σημειώνεται στο 13, 18 *Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα τίνες ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ Γραφή πληρωθῇ· «ὁ τρώγων μου τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμέ τὴν πτέρναν αὐτοῦ»* ἀντὶ *ὁ ἐσθίων ἄρτους μου, ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμέ πτερνισμόν* (Ψ. 40 [41], 10). Με τον όρο **τρώγειν** ανακαλείται η εκτενής περί του ἄρτου Ομιλία Του και η σκανδαλώδης για τους πολλούς αναφορά στη βρώση της σάρκας και του αίματός Του (Ιω. 6, 54-58). Έτσι προτυπώνεται η είσοδος της προδοσίας στην κοινωνία της Εκκλησίας. Ο Ιησούς σήκωσε πάνω Του εκείνη την ώρα το διαχρονικό πάθος τού να γίνεσαι *αντικείμενο προδοσίας υφιστάμενος την έσχατη ανάγκη της Ιστορίας έως το βυθό της.*

Ο ΙΟΥΔΑΣ ΣΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗ

War Judas ein Dieb?

Über Judas' Verhalten innerhalb des Zwölferkreises vor der Passion ist uns aus den synoptischen Evangelien nichts bekannt. Die Angabe Joh 12,6, er sei ein Dieb, dürfte aus der

dition, verschweigt sie aber, weil sie seinem Bild

6

Κεφ.11-12

- A. θάνατος/ανάσταση Λαζάρου
- B. προφητεία Καϊάφα (ειρωνεία)
- A'. Χρήση προτυπούσα την Ύψωση
- B.' αντίθεση Ιούδα

ΤΟ ΦΙΛΙ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ

Το γεγονός παραπέμπει στον ασπασμό του αρχιστράτηγου του Δαυίδ, Ιωάβ, ο οποίος με τον τρόπο αυτό σκότωσε τον ανταγωνιστή του Αμάσσα (Β' Βασ. 20, 9).

Οι Strack-Billerbeck, *Midrash I*, 996 παραπέμπουν στον ασπασμό που έδωσε ο Ησαΐ στον Ιακώβ (Γεν. 33, 4), ο οποίος αποτέλεσε στη ραββινική παράδοση το κατεξοχήν παράδειγμα υποκρισίας.

Ο ασπασμός του Ιούδα συνδέεται από το Ben Chorin (*Bruder Jesus*, 153) με τον **ασπασμό του θανάτου**. Ο δίκαιος πεθαίνει σύμφωνα με την ιουδαϊκή αντίληψη μέσω του ασπασμού του Θεού, όπως ο Μωυσής (χαγαδική ερμηνεία Δτ. 34, 5). Με τον ασπασμό αυτό ο Θεός λαμβάνει την ψυχή του αγαπημένου δούλου του.

Ο ίδιος ερευνητής) σημειώνει ότι, όπως στο Κουμράν γινόταν λόγος για τους γιουούς του σκότους, έτσι και στο Μιδράς των τεσσάρων υιών της πασχάλιας λειτουργίας, ο δεύτερος γιος είναι ο Rascha, ήταν ο κακός, ο προδότης, αυτός που εκούσια αποχωρίζεται απ' τη σύναξη των αγίων.

ΑΠΌ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΩ ΣΥΝΑΓΕΤΑΙ ΌΤΙ Ο ΙΟΥΔΑΣ ΣΤΟΥΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΚΑΙ ΩΣ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΚΑΠΟΙΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

7

Δεν μνημονεύεται στο **Κατά Ιωάννη**

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΠΙΑ

8

ΠΑΠΙΑΣ: Ἀπολιναρίου. Οὐκ ἀπέθανε τῇ ἀγχόνῃ Ἰούδας, ἀλλ' ἐπεβίω καθαιρεθεὶς πρὸ τοῦ ἀποπνιγῆναι. καὶ τοῦτο δηλοῦσιν αἱ τῶν ἀποστόλων Πράξεις, ὅτι πρηνῆς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. τοῦτο δὲ σαφέστερον ἱστορεῖ Παπίας ὁ Ἰωάννου μαθητῆς λέγων οὕτως ἐν τῷ δ' τῆς ἐξηγήσεως τῶν κυριακῶν λόγων· (5) „Μέγα δὲ ἀσεβείας ὑπόδειγμα ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ περιεπάτησεν ὁ Ἰούδας **πρησθεὶς ἐπὶ τοσοῦτον τὴν σάρκα, ὥστε μηδὲ ὀπόθεν ἄμαξα ῥαδίως διέρχεται ἐκεῖνον δύνασθαι διελθεῖν**, ἀλλὰ μηδὲ αὐτὸν μόνον τὸν τῆς κεφαλῆς ὄγκον αὐτοῦ. τὰ μὲν γὰρ βλέφαρα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ φασὶ τοσοῦτον ἐξοιδῆσαι, ὡς αὐτὸν μὲν καθόλου τὸ φῶς μὴ βλέπειν, τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲ αὐτοῦ μηδὲ ὑπὸ ἱατροῦ **≤διὰ≥** διόπτρας ὀφθῆναι δύνασθαι· τοσοῦτον βάθος εἶχον ἀπὸ τῆς ἔξωθεν ἐπιφανείας. τὸ δὲ αἰδοῖον αὐτοῦ πάσης μὲν ἀσχημοσύνης ἀηδέστερον καὶ μεῖζον φαίνεσθαι, φέρεσθαι δὲ δι' αὐτοῦ ἐκ παντὸς τοῦ σώματος συρρέοντας ἰχῶράς τε καὶ σκώληκας εἰς (10) ὕβριν δι' αὐτῶν μόνων τῶν ἀναγκαίων. **(3.)** μετὰ πολλὰς δὲ βασάνους καὶ τιμωρίας ἐν ἰδίῳ, φασὶ, χωρίῳ τελευτήσαντος, ἀπὸ τῆς ὁδοῦς ἔρημον καὶ ἀοίκητον τὸ χωρίον μέχρι τῆς νῦν γενέσθαι ὁδοῦς ἔρημον καὶ ἀοίκητον τὸ χωρίον μέχρι τῆς νῦν γενέσθαι, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι τῆς σήμερον δύνασθαι τινα ἐκεῖνον τὸν τόπον παρελθεῖν, ἐὰν μὴ τὰς ῥίνας ταῖς χερσὶν ἐπιφράξῃ. τοσαύτη διὰ (5) τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἔκρυσις ἐχώρησεν.“

ΙΟΥΔΑΣ ΚΑΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ

9

10

Επί τη βάσει ιδίως του Ιω. 8 και του Ιούδα καλλιεργήθηκε στον Μεσαίωνα ένας αντισημιτισμός που διαρκεί ως τις μέρες μας.

Στο Ιω. *Ιουδαίοι*, όμως, δεν χαρακτηρίζονται μόνον οι Αρχιερείς. Είναι εξόχως σημαντικό ότι ο Ιησούς με τα σκληρά λόγια του Ιω. 8 απευθύνεται ιδιαίτερα **πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους** σημειώνοντας: *ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἔστε* (8, 31). Συνεπώς ο Ιωάννης (που γράφει στα τέλη του 1^{ου} αι. όταν Συναγωγή και Εκκλησία αρχίζουν εμφανώς πλέον να διαφοροποιούνται) απευθύνεται κατεξοχήν σε βαπτισμένα μέλη της Κοινοότητάς του που είχαν αναπτύξει τη δαιμονική- αλαζονική αυτάρκεια ότι αυτόματα επειδή ανήκουν στον «εκλεκτό λαό» σώζονται, χωρίς να εκπληρώνουν κατ' ουσία το θέλημα του Πατέρα. Αυτή η «λογική» κάνει τους «Ιουδαίους» γόνους του διαβόλου σε αντιθετικό παραλληλισμό προς τον αληθινό Ισραήλ.

Δεν χρημάτισαν όλοι οι Ιουδαίοι σταυρωτές τού Ιησού αλλά κατεξοχήν η ιουδαϊκή αριστοκρατία που λειτουργεί καταλυτικά κατά την προανάκριση (και όχι τη δίκη) που προηγήθηκε της καταδίκης του από τον Πιλάτο.

Ζάκυνθος: Πάσχα του 1877

Στην κοινωνία της Ζακύνθου, η περίοδος του Πάσχα, ήταν μία επικίνδυνα έκρυθμη περίοδος που μπορούσε με ελάχιστη απερισκεψία ή αδράνεια να αποβεί μοιραία και για τις δύο κοινότητες του νησιού. Ωρίσθη του λοιπού ουδείς των Εβραίων να κατοική πλέον εις το μέρος της πόλεως ο ευαρεστείται, αλλ' εν τη συνοικία **Γέτω**, ήτις επί τούτω ωρίσθη εις το παράμετρον τι της πόλεως, και δια δύο σταυρωτών διόδων σχηματίζει σχήμα Σταυρού. Ταύτης αι τέσσαρες είσοδοι **ετειχίσθησαν** έχουσαι μόνον πύλας, εφών ετέθη το σύνολον του αγίου Μάρκου με την εξής επιγραφή: *In Cruce quia Crucifixerunt («**Εν σταυρώ οι σταυρώσαντες!**»)*. 20 Δια του αυτού ψηφίσματος απηγορεύθη η εκ της συνοικίας έξοδος των Εβραίων από της Μεγάλης Πέμπτης μέχρι και της Νέας Τρίτης της Διακαινισίμου, ότε καθ' όλον το διάστημα τούτο κλείονται και αι θύραι της εβραϊκής συνοικίας. Εν Ζακύνθω, περί τον μήνα Απρίλιον του έτους 1712, την Κυριακήν των Βαΐων, εχάθη πενταετής άρρεν παιδίον, το οποίον, με όλας τας των τεθλιμμένων γονέων του και της Κυβερνήσεως ερεύνας, δεν ηδυνήθη να ευρεθή. Επεκράτει τότε εις Ζάκυνθον η ιδέα ότι οι Εβραίοι κατά τας εορτάς του Πάσχα **επροσπάθουν να προμηθεύωνται με αίμα Χριστιανών, όπως το μεταχειρίζονται εις την κατασκευήν των αζύμων**. Ως εκ τούτου ηγέρθη υπόνοια μήπως το απολεσθέν παιδίον συνελήφθη υπό των Εβραίων και υπεβλήθη εις τον μαρτυρικόν θάνατον, ίνα το αίμα του χρησιμεύση εις αυτούς, ως είρηται.

Χαρακτηριστική είναι η παρερμηνεία της κραυγής **τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν** στο Ματθαίο (27, 25), η οποία στην ταινία του Gibson δεν εκστομίζεται από το ιουδαϊκό πλήθος. Το χωρίο αυτό όντως μπορεί να οδηγήσει σε αντισημιτισμό, εάν όμως αγνοηθεί το στοιχείο της δραματικής ειρωνείας που χρησιμοποιεί ο Ευαγγελιστής στην ευρύτερη ενότητα της αφήγησης των Παθών. Η **δραματική ειρωνεία** δημιουργείται όταν μια εντύπωση η οποία εξάγεται από τα λόγια του πρωταγωνιστή μιας ιστορίας, ανατρέπεται από αυτή που προσδίδει ο συγγραφέας μέσα από τη συμβολική ολόκληρης της πλοκής (πρβλ. Ιω. 11, 49-52).

Το αίμα του Ιησού και η σημασία του δεσπόζει στα κεφ. 26-27. Στο Μτ. 26, 28 κατά την παράδοση της θείας Ευχαριστίας ο Ιησούς διακηρύσσει ότι αυτό (το αίμα Του) εκχύνεται εκούσια προκειμένου να απαλλαχθεί ο κόσμος από τις αμαρτίες και να συναφθεί η καινούργια διαθήκη που είχε προφητέψει ο προφήτης του πάθους Ιερεμίας: **τοῦτο γάρ ἐστὶν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν** (πρβλ. Ιερ. 31, 31-4· 32, 37-41). Η προσθήκη της φράσης **εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν**, απαντάται μόνο στο Μτ., ενώ με την αραμαϊκή φράση **περὶ πολλῶν**, σημαίνεται η **υπέρ όλων** θυσία του Ιησού (πρβλ. Μτ. 20, 28).

Τα επιχειρήματα αντλούνται από το άρθρο J. P. Heil, The Blood of Jesus in Matthew: A Narrative-Critical Perspective, *Perspectives in Religious Studies* 18 (1991) 117-124.

ΤΟ ΑΙΜΑ ΤΟΥ ΕΦ’ ΗΜΑΣ

12

Αίμα του Άβελ που ζητά εκδίκηση;;

ΑΝΑΦΟΡΑ στο πολύτιμο αίμα του Ιησού γίνεται στη συνέχεια κατά την επιστροφή των τριάκοντα αργυρίων από τον Ιούδα στους αρχιερείς, όταν και ομολογεί: *ἡμαρτον παραδούς αίμα αἰθῶν.*

Στο σημείο αυτό η δραματική ειρωνεία κλιμακώνεται. Οι αρχιερείς, για τους οποίους ο αναγνώστης γνωρίζει ότι ως δολοφόνοι του δικαίου είναι οι κατεξοχήν παραβάτες του Νόμου αφού (εκτός των άλλων) έχουν ήδη χρησιμοποιήσει χρήματα του Ναού για τη μεθόδευση της σύλληψης, υποκριτικά σημειώνουν για το αντίτιμο της προδοσίας: *Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν.*

συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν Ἄγρον τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. διὸ ἐκλήθη ὁ ἄγρος ἐκεῖνος Ἄγρος Αἵματος ἕως τῆς σήμερον (Μτ. 27, 6).

Παρά την πρόθεσή τους, η τιμή του αίματος του Ιησού γίνεται με αυτόν τον τρόπο το μέσον για να **φιλοξενηθούν οι «ακάθαρτοι» ξένοι**, με τους οποίους ο Ιησούς είχε λίγο πριν (κατά την παραβολή της Κρίσεως) ταυτιστεί (25, 35-40· πρβλ. 5, 43-48· 8,5-13· 15, 21-28).

ΑΚΕΛΔΑΜΑΧ: ΑΓΡΟΣ ΑΙΜΑΤΟΣ

13

14

ΠΙΛΑΤΟΣ

Η επόμενη αναφορά στο αίμα του Ιησού γίνεται κατά το πλύσιμο των χεριών του Πιλάτου, όταν εκείνος διακηρύσσει: *ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε* (Μτ. 27, 24). Ο ακροατής γνωρίζει ότι παρά την εντυπωσιακή χειρονομία του Ρωμαίου, πολιτικά, νομικά και ηθικά είναι συν-υπεύθυνος για τη σταύρωση του Ιησού, καθώς αγνοώντας την προειδοποίηση της συζύγου του αλλά και το αποτέλεσμα της ανακριτικής διαδικασίας, παραδίδει (σε ενεργητική φωνή) ο ίδιος τον Ιησού για να σταυρωθεί (27, 26). Ο ίδιος ο Ματθαίος για να τονίσει την εξουσία που διέθετε ο Πιλάτος τον χαρακτηρίζει στο κεφ. 27 έξι φορές ως *ηγεμόνα*, χαρακτηρισμός ο οποίος δεν απαντάται στο κατά Μάρκον. Την ευθύνη που αποποιείται ο Πιλάτος, την αναλαμβάνει ο όχλος, ο οποίος σε αντίθεση με τους θρησκευτικούς ηγέτες, μέχρι εκείνο ζωγραφίζεται στο κατά Ματθαίον με θετικά χρώματα. Η φράση *τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν* για τον ακροατή του Ευαγγελίου προσημαίνει την καταστροφή του Ναού (πρβλ. 23, 34-36). Παρά την αρνητική χροιά που έχει η φράση αυτή στο στόμα του όχλου, το αίμα αυτό του Χριστού δρά ευεργετικά για τα τέκνα του. Μέσω της θυσίας ο Ιησούς υποκαθιστά το Ιερό με τον εαυτό Του και λυτρώνει το λαό του όχι από τους εχθρούς (όπως έπραξε ο Ιησούς του Ναυή, αλλά) από τις αμαρτίες Του. Στο τέλος του κατά Ματθαίον οι Ιουδαίοι μαθητές καλούνται να μαθητεύσουν πάντα τα έθνη (και τους Ιουδαίους) βαπτίζοντας αυτούς στο όνομα της αγίας Τριάδος.

ΦΩΤΟ 1945 Cartier-Bresson Dessau

Δείχνει την προσαγωγή μιας καταδότριας των Ναζί. Θριαμβευτικά η μάρτυς κατηγορίας κρατά τον Ιούδα, που ντροπαλός είναι εκτεθειμένος στα βλέμματα της πικρίας, απογοήτευσης, ουδετερότητας. Θύτες και θύματα, προδότες και προδομένοι εναλλάσσονται. Πολλές φορές η στοχοποίηση ενός, αποκρύπτει ότι ο καθείς είναι/γίνεται ενίοτε Ιούδας.

Στην Εβρ. (6, 6) διαβάζουμε σχετικά με τον κίνδυνο ⁶ και παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Υλικό λάβαμε από αφιερωματικό τεύχος 165 του Bibel heute στον Ιούδα.

16

ΔΩΔΕΚΑ ΜΑΘΗΤΕΣ

Έποίησεν δώδεκα: δώδεκα ήταν ο συμβολικός αριθμός του Ισραήλ - ο αριθμός των υιών του Ιακώβ. Από αυτούς προήλθαν οι δώδεκα φυλές του Ισραήλ, από τις οποίες βέβαια μετά την εξορία επιβίωσε μόνο η φυλή του Ιούδα. Έτσι ο αριθμός δώδεκα παραπέμπει στις αρχές του Ισραήλ, αλλά παράλληλα αποτελεί μία *παραβολή ελπίδας*: ολόκληρος ο Ισραήλ θα ανασυγκροτηθεί, οι δώδεκα φυλές θα ανασυναχθούν. Ο αριθμός δώδεκα των φυλών είναι παράλληλα ένας κοσμικός αριθμός, που εκφράζει το εύρος του λαού του Θεού που ανασυγκροτείται. Οι δώδεκα βρίσκονται εκεί ως οι προπάτορες και τα θεμέλια αυτού του παγκόσμιου λαού.

Τέλος

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση διαθέσιμη εδώ <http://eclass.uoa.gr/courses/SOCTHEOL138/>

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Σωτήριος Δεσπότης 2015. Σωτήριος Δεσπότης. «Χριστολογικές Μαρτυρίες της Παλαιάς Διαθήκης. Ενότητα 5: Ιούδας». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://opencourses.uoa.gr/courses/SOCTHEOL3/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/3)

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:

Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Εικόνα 1: Εμπροσθόφυλλο της ταινίας "St JUDAS". Copyrighted.

<http://www.greekbooks.gr/ProductImages/XtraLarge/DVD/PARAMOUNT/334197.jpg>

Εικόνα 2: Copyrighted.

Εικόνα 3: Ηθοποιός που ενσαρκώνει σε ταινία τον Ιούδα. Copyrighted.

<https://amistadcuauti.files.wordpress.com/2008/09/149025judas23.jpg?w=676>

Εικόνα 4: Ηθοποιός που ενσαρκώνει σε ταινία τον Ιούδα στην ταινία "Ο Ιησούς από την Ναζαρέτ". Copyrighted. http://1.bp.blogspot.com/-TlLvz4O-jA/TbH1EN1ZLiI/AAAAAAAAEO4/1Z_Q10EmCEs/s1600/JudasFacebookfront.png

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/3)

Εικόνα 5: Ιούδας, Ελαιογραφία του Nikolai Ge. Public domain.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Nikolaj_Nikolajewitsch_Ge_002.jpg

Εικόνα 6: Copyrighted.

Εικόνα 7: Το φιλί του Ιούδα. Copyrighted. <http://rethemnosnews.gr/wp-content/uploads/2012/04/judas-kiss.jpg>

Εικόνα 8: Copyrighted.

Εικόνα 9: Το κάψιμο του Ιούδα. Copyrighted.

<http://www.karmanor.gr/userfiles/image/diafora/ioydas0125.jpg>

Εικόνα 10: Το κάψιμο του Ιούδα. Copyrighted.

https://pametthess.files.wordpress.com/2012/02/judas_burning.jpg

Εικόνα 11: Copyrighted.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (3/3)

Εικόνα 12: Ο Άγιος Ματθαίος. Copyrighted.

<http://www.rodon.cz/admin/upload/ModuleObraz/457.jpg>

Εικόνα 13: Drought Land. Copyrighted. http://i.ytimg.com/vi/UOFw_6C-rHg/mqdefault.jpg

Εικόνα 14: Κηλίδες αίματος. Copyrighted. http://www.asxetos.gr/wp-content/uploads/blood_brushes.jpg

Εικόνα 15: Henri-Cartier Bresson, Dessau, Germany, April 1945. Copyrighted. http://media.virbcdn.com/cdn_images/resize_1024x1365/3e/f4b3e9acf906d288-image_3.jpg

Εικόνα 16: Η προδοσία του Ιούδα. Copyrighted.

<https://vatopaidi.files.wordpress.com/2012/04/prodosia.jpg?w=600>

